

Volume I (2015)

S. DURUGÖNÜL (Ed.), Manisa Müzesi Heykeltıraşlık Eserleri. İstanbul 2015. Oksijen Basım ve Matbaacılık, 189 sayfa (170 resim ile birlikte). ISBN: 9786054701667

Betül GÜREL

Libri: Kitap Tanımı, Eleştiri ve Çeviri Dergisi’nde bulunan içeriklerin tümü kullanıcılarla açık, serbestçe/ücretsiz ‘açık erişimli’ bir dergidir. Kullanıcılar, yayincıdan ve yazar(lar)dan izin almaksızın, dergideki makaleleri tam metin olarak okuyabilir, indirebilir, dağıtabilir, makalelerin çıktımasını alabilir ve kaynak göstererek makalelere bağlantı verebilir.

Libri, uluslararası hakemli elektronik (online) bir dergi olup değerlendirme süreci biten makaleler derginin web sitesinde (www.libridergi.org) yıl boyunca ilgili sayının içinde (Volume I: Ocak-Aralık 2015) yayımlanır. Aralık ayı sonunda ilgili yıla ait sayı tamamlanır.

Dergide yayımlanan eserlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

Künye S. DURUGÖNÜL (Ed.), Manisa Müzesi Heykeltıraşlık Eserleri. İstanbul 2015. Oksijen Basım ve Matbaacılık, 189 sayfa (170 resim ile birlikte). ISBN: 9786054701667 Tanıtan: Betül GÜREL, *Libri* I (2015) 7-9. DOI: 10.20480/lbr.2015115454

Geliş Tarihi: 26.07.2015

Kabul Tarihi: 29.07.2015

Online Yayın Tarihi: 24.12.2015

URL: <http://dx.doi.org/10.20480/lbr.2018115454>

Editörya Phaselis Project
www.phaselis.org

S. DURUGÖNÜL (Ed.), Manisa Müzesi Heykeltıraşlık Eserleri. İstanbul 2015.**Oksijen Basım ve Matbaacılık, 189 sayfa (170 resim ile birlikte).****ISBN: 978-605-4701-66-7****Betül GÜREL***

Durugönül'ün editörlüğünde Mersin Üniversitesi *Kilikia Arkeolojisini Araştırma Merkezi (KAAM)* Yayınları bünyesinde okuyucuya buluṣan ikinci müze kitabı "Manisa Müzesi Heykeltıraşlık Eserleri", tarih aralığı Arkaik Dönem'den Geç Roma Dönemi sonuna kadar uzanan; heykel, portre, kabartma ve lahitlerin dahil olduğu yüz sekiz heykeltıraşlık eserini kapsamaktadır. Bu kapsamında epigrafik malzemeler hariç tutulmuş ayrıca Müze'nin deposunu inceleme olanağı bulamayan çalışma ekibi tarafından bazı eserler kataloğa dahil edilememiştir.

Kitapta yer alan eserlerin yoğunlukla *Philadelphia* (Alaşehir), *Thyateira* (Akhisar), *Magnesia ad Sipylum* (Manisa) ile *Katakekaumene* (Kula) yerleşimlerinden Manisa Müzesi'ne kazandırıldığı görülmektedir. Buluntu yerleri belli olan bu eserler ışığında hem nereden geldiği belli olmayan eserleri yorumlamak mümkün kılınmakta hem de Lydia Bölgesi heykeltıraşlık geleneği hakkında bilgiler sunulmaktadır.

Okuyucu, sistematik bir bütünlük içinde oluşturulan katalog bölümlerinde her bir eserin; bu çalışmaya ait numarası (*Kat. Nr.*), müze envanter numarası (*Env. Nr.*), tanımı, türü/adı, malzemesi, buluntu yeri, müzeye geliş şekli, ölçüleri, eser değerlendirmesi, tarihleme önerisi ve literatür bilgilerine ulaşabilmektedir. Değerlendirme kısmında, dönem kriterleri ekseninde gerek bölge gerekse yurtıcı/yurtdışı benzer örneklerle yapılan karşılaştırmala yer verilmekte, ayrıca daha önce yayınlanmış ve bu çalışma kapsamına alınmış eserlerin önceki değerlendirmelerinin yanı sıra yeni yorumlar paylaşılmaktadır.

İçindekiler (5) ve *Önsöz* (7-10) ile kitabın içeriği, kapsamı ve amacı hakkında bilgiler veildikten sonra toplam sekiz ana başlık altında sunulan bölümlere geçilmektedir; I- *Lydia Bölgesi'nin* (*Philadelphia, Thyateira, Magnesia ad Sipylum ve Çevresi*) *Erken Hristiyanlık Dönemi Sonuna Kadar Tarihi-Coğrafyası* (11-19); II- *Lydia Bölgesi'nde* (*Philadelphia, Thyateira, Magnesia ad Sipylum ve Çevresi*) *Gezginler, Epigrafik ve Arkeolojik Araştırmalar* (21-25); III- *Manisa Müzesi'ndeki Hellenistik-Roma Dönemi Heykelleri* (27-96); IV- *Manisa Müzesi'ndeki Roma-Erken Hristiyanlık Dönemi Portreleri ve Başları* (97-111); V- *Manisa Müzesi'ndeki Arkaik-Roma Dönemi Kabartmaları* (113-135); VI- *Manisa Müzesi'ndeki Hermeler ve Bir Duvar Aplik'i* (161-169); VII- *Manisa Müzesi'ndeki Roma Dönemi Lahitleri* (171-179); VIII- *Manisa Müzesi Heykeltıraşlık Eserlerinin Genel Değerlendirmesi* (181-187).

* M.A., Akdeniz Üniversitesi, Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü, Akdeniz Eskiçağ Araştırmaları Anabilim Dalı, Antalya. betulgurel@akdeniz.edu.tr

I- *Lydia Bölgesi'nin (Philadelphia, Thyateira, Magnesia ad Sipylum ve Çevresi) Erken Hıristiyanlık Dönemi Sonuna Kadar Tarihi-Coğrafyası* (11-19) başlığı altında Yrd. Doç. Dr. Münteha Dinç tarafından kaleme alınmıştır. Lydia Bölgesi'nin sınırları, topografyası, tarihsel coğrafyası ve kentlerine dair bilgiler, antikçağ yazarlarından modern yazarlara degen edinilen bilgiler ışığında aktarılırken bölgenin siyasi, ekonomik ve kültürel değişimleri zamandızinsel bir perspektif içinde okuyucuya aktarılmaktadır.

II- *Lydia Bölgesi'nde (Philadelphia, Thyateira, Magnesia ad Sipylum ve Çevresi) Gezginler, Epigrafik ve Arkeolojik Araştırmalar* (21-25) başlığıyla Ulus Tepebaş ve Yrd. Doç. Dr. Deniz Kaplan tarafından ele alınmaktadır. 18. ve 19. yüzyılda bölgede araştırmalar yapan gezginlerin arkeoloji ve epigrafi çalışmaları, özellikle 20. yüzyılda yoğunluk kazanan epigrafik araştırmaların tarihçesi ile bugüne degen yapılan arkeolojik kazı ve yüzey araştırmalarının kimler tarafından yürütüldüğü ilgili alt başlıklar altında açıklanarak tüm bu çalışmalarдан üretilen yayınlar, yüksek lisans ve doktora tezleri bu bölümde tanıtılmaktadır.

III- *Manisa Müzesi'ndeki Hellenistik-Roma Dönemi Heykelleri* (27-96) başlığını taşıyan bölümde, Yrd. Doç. Dr. Münteha Dinç tarafından yayına hazırlanan kırk sekiz adet heykel bulunmaktadır. Bu bölümdeki heykeller; *Tanrıçalar, Kadınlar, Tanrılar-Diğer Mitolojik Figürler, Erkekler, Çocuk Heykelleri ve Masa Ayakları* olmak üzere tipolojik ve ikonografik olarak gruplandırılmıştır. Tanrıçalar grubunda *Hygieia, Nike, Athena, Kybele* ve *Aphrodite* heykelleri; Tanrılar grubunda *Asklepios, Dionysos, Apollon* ve *Men* heykelleri ile bir *Eros* başı ve bir *Marsyas torso'su* dikkat çekmektedir.

IV- *Manisa Müzesi'ndeki Roma-Erken Hıristiyanlık Dönemi Portreleri ve Başları* (97-111) başlığı altında dokuz adet baş/portre M.A. Ulus Tepebaş tarafından değerlendirilmektedir. Bu eserlerden sekiz tanesinin buluntu yeri bellidir. Gruptaki plastik eserlerden en erken buluntu MS I. yüzyıl ortalarına en geç buluntu MS III. yüzyıla tarihendirilmektedir.

V- *Manisa Müzesi'ndeki Arkaik-Roma Dönemi Kabartmaları* (113-135) bölümü Prof. Dr. Serra Durugönül tarafından değerlendirilen otuz dokuz kabartmayı kapsamaktadır. On dokuz *Mezar Steli*, on üç *Adak Steli*, dört adet *Imago Clipeata* ile dört adet esere yer verilen *Diğer Kabartmalar* başlıklarında toplanan bu eserler, MÖ V. yüzyıl ile MS VIII-IX. yüzyıl arasında tarihlenmektedir. Kabartmaların yirmi dördünün buluntu yeri bellidir; böylelikle buluntu yeri belli olmayan kabartmalar bunlara göre değerlendirilebilmekte ve hepsinin Lydia eseri olduğu sonucuna varılabilmektedir.

VI- *Manisa Müzesi'ndeki Hermeler ve Bir Duvar Aplik'i* (161-169) başlığını taşıyan bu bölüm Münteha Dinç ve Serra Durugönül tarafından değerlendirilen beş eserden oluşmaktadır. Bölüm sonunda yapılan değerlendirmede *herme*'lerin kutsal, bereketli ve koruyucu *apotropeik* özellikleri nedeniyle Arkaik Dönem'den itibaren birçok yapıda kullanıldıklarından bahsedilerek tarihsel süreç içinde kullanım alanları hakkında bilgiler verilmektedir. Özellikle Philadelphia'da bulunmuş olan yarı işlenmiş *Satyr* başı kentteki heykel üretiminin açık ispatı olarak yorumlanmakta ve bölgenin heykel üretimine ışık tutacağı üzerinde durulmaktadır.

VII- *Manisa Müzesi'ndeki Roma Dönemi Lahitleri* (171-179) kataloğu yer alan altı adet lahit Yrd. Doç. Dr. Deniz Kaplan tarafından ele alınmaktadır. Lahitlerden dördü girandalarla bezemmiştir. Bunlardan ikisi tam işli ikisi yarı mamul özellikleştir. Lahitlerde iki tip kapak; akroterli beşik çatı ile kline tipi kullanılmıştır. Lahitlerin Aphrodisias, Karia, Ephesos tipi yarı mamul ve Dokimeion sütunlu lahitleri gibi farklı ekollerden olduğu düşünülmektedir.

VIII- *Manisa Müzesi Heykeltıraşlık Eserlerinin Genel Değerlendirmesi* (181-187) başlıklı son bölümde, Manisa Müzesi eserlerinin yoğunlukla hangi kentlerden müzeye kazandırıldığı ve bununla ilintili olarak tarihsel süreçte bu yerleşimlerin önemi; eserlerin buluntu yerleri, tarihleme kriterleri ve karşılaştırmalar; kullanılan malzemelerle bağlı olarak mermer kaynakları; Helenistik ve Roma dönemleri yaygın ikonografi ve tipleri hakkında bilgiler verilmekte, bölgedeki heykeltıraşlık geleneğinin güçlü bir altyapısı olduğu belirtilerek, Lydia Bölgesi'nin kültürel ve sanatsal gelişmişlik düzeyi hakkında okuyucu bilgilendirilmektedir.